

ZƏFƏRİN mübarək, VƏTƏN!

100 ilin qəzeti

ŞƏRQ QAPISI

Doğma, canım-varlığım qədər sevdiyim
Azərbaycanım mənim qibləgahumdur

Sayı: 45 (24.427)

8 noyabr 2024-cü il, cümə

www.serqqapisi.az

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi

Müzəffər xalqa yaraşan ZƏFƏR

və ya 200 illik ədalətsizliyə son qoyan 44 gün

C.H.Musayevin Naxçıvan Muxtar Respublikası Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 141-ci maddəsini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Cabbar Hafiz oğlu Musayev Naxçıvan Muxtar Respublikası Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 4 noyabr 2024-cü il

Şəhidlərin xatirəsinə ağacəkmə aksiyası keçirilib

Səhifə → 5

"Əziz Şuşa, biz qayıtdıq!"

Səhifə → 2

Sənə minlərlə can qurban, yetər ki, sən dalğalan

Səhifə → 3

Azərbaycan TDT-nin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayır

Səhifə → 4

Azərbaycan xalqı 200 ilə yaxın müddətdə ölkəyə rəhbərlik edənlərin səriştəsizliyi, səbatsızlığı ucbatından müxtəlif xarici siyasi dairələrin ideoloji təhdidlərinin, şəxsi maraqlarının əsas hədəfinə çevrilərək torpaqlarını qarış-qarış itirirdi. "Böyük Ermənistan" yaratmaq amalı ilə qəbul olunan bu ədalətsiz hökmə, nəhayət ki, 90-cı illərdə xitam verildi, ölkəni əbədi uçuruma sürükləyən daxili, xarici təxribatların qarşısı alındı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi, qətiyyəti sayəsində ölkəmizdə siyasət xalqın mənafeyinə – dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, respublikanın inkişafı və itirilən ərazilərin yenidən geri qaytarılmasına yönəldi. Azərbaycançılıq ideologiyası üzərində gənclərlə aparılan iş, beynəlxalq nəqliyyat marşrutlarına, ticarət xəttinə qoşulmaqla gücləndirilən iqtisadiyyat və bunların müqabilində reallaşdırılan ordu quruculuğu tədbirləri sayəsində hərbi qüdrətin artırılması ilə Azərbaycan hərtərəfli müstəqillik əldə etdi, regionda söz, nüfuz sahibinə çevrildi...

Səhifə → 6-7

10 milyon ürəyin rıqqətə gəldiyi gün “Əziz Şuşa, biz qayıtdıq!”

Biz qayıtdıq ilmə-ilmə, addım-addım. Torpağının hər qarışına can qurban edib, bayraq ucaldıb qayıtdıq. “*Arzu edirəm ki, sizinlə birlikdə gedək Şuşaya*”, – deyən Ulu Öndərin arzusuna Onun özü qədər inanıb, “*Şuşasız işimiz yarımcıq qalar*”, – deyən Ali Baş Komandanın ətrafında birləşib qayıtdıq. Vaxtilə ermənilərin “dağlarda toy” əməliyyatı ilə işğal etdikləri elə həmin dağlarda onlara tarixboyu unuda bilməyəcəkləri toyu tutub qayıtdıq. 28 il bizsiz yaşayan o dağlara, yaylağa, Cıdır düzünə, Çətir şəlalənə qayıtdıq. Xarıbülbülün seyrinə çıxmağa tələsən igid Vətən oğullarının canı bahasına qayıtdıq. Dünya hərbi tarixində görülməyən bir döyüşlə, sıldırım qayaları şahidini çiyində daşıyan oğulların, günlük ruzisini orduya bağışlayan, evini düşmən mərmisi dağıtsa da, dövlətimiz var olsun, ev-əşiyimiz cəbhədəki əsgərlərə qurban olsun, ta ki onlara düşmən gülləsi dəyməsin deyən Azərbaycan xalqı sayəsində qayıtdıq.

Həmin gün “Qafqazın sənət məbədi”, “Azərbaycan musiqisinin beşiyi” və “Şərqi konservatoriyası” adlandırılan Azərbaycanın tarixi mədəniyyət mərkəzi və Qarabağın tacı olan Şuşa şəhəri azad olunanda illər öncə yazda batan Günəş illər sonra payızda doğuldu. Payızda doğulan yaz Günəşinin al şəfaqları təkə Qarabağı yox, bütün dünyanı işıqlandırdı. Dosta nur saçdı, düşmənin gözünü kor etdi. Şuşanın azad edilmə planı hərbi tarixinə iz saldı. Bəli, həmin gün bu millət tarixinə yenilməz səhifəsini yazdı. Azərbaycan əsgəri bağrımızdakı yaranı öz canı ilə sağaltdı. Vətən müharibəsinin ilk günlərindən gözü yolda, qulağı səsdə idi hər kəsin. Ulu Öndərin ruhu şadıddır... Düşməndən azad

edilən hər qarış üçün sevinirdik və həsrətlə Şuşamızı gözləyirdik. Və həmin gün gəldi... Vətən müharibəsinin 42-ci günü igid Azərbaycan əsgəri bizə ən gözəl günü yaşatdı. Şad xəbəri Ali Baş Komandan öncə Ulu Öndərə onun məzarı başında verdi: “*Mən bu gün Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdim, onun ruhu qarşısında baş aydım. Ürəyimdə dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Bu gün şahidlərimizin, Ulu Öndərin ruhu şadıddır! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları!*”

Şuşanın azadlıq günündən daha gözəl gün ola bilməzdi bu xalq üçün. Çünki həmin gün Şuşanın köksünə illərdir, sancılan, onun nəfəsini kəsən o yad cismi – erməni bayrağını qoparıb ayaqlar altına atdı igid oğullarımız. Öləndə üçrəngli, ay-ulduzlu bayraq, dilində Ulu Öndərimizin “*Şuşasız Qarabağ, Qarabağsız isə, ümmiyyətlə, Azərbaycan yoxdur*” kəlamı ilə Azərbaycan əsgəri Cıdır düzündə yallı getdi. Və bir daha sübut etdi ki, bütün dünya birləşsə belə bu xalqın ürəyindən Vətən sevgisini silə bilməz. Bu xalq əziz Şuşasını, xarıbülbülünü heç kimə güzəştə getmədi. Həmin gün bir xalqın 30 illik həsrəti bitmişdi. Müzəffər Komandan ata arzusunu yerinə yetirən oğul şərəfini qazanmış, Vətənin oğlu ünvanına sahiblənmişdi. Tariximizin səhifələrinə Müzəffər Komandan, müzəffər ordu, qələbə sözləri yazılmışdı. Həmin gün 250 il öncə elə tarixin bu ayında ermənilərin Azərbaycan torpaqlarına köçürülməsi üçün sərəncam imzalayan rus çarı birinci Pyotrun sərəncamı geri oxunmuşdu.

39 ildən sonra yenidən

Ata vəsiyyətini yerinə yetirmək şərəfinə nail olan Azərbaycan Prezidentinin Şuşaya ilk səfəri üçün 2021-ci ilin 14 yanvar günü də təsadüfən seçilməmişdi. Müzəffər Sərkərdə üçün bu səfərin yanvarın 14-də gerçəkləşməsinin ayrı rəmzi mənası da var idi. Düz 39 il əvvəl, 1982-ci ilin 14 yanvarında Şuşada Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə inşa edilmiş Molla Pənah Vəqifin məqbərəsinin açılışı olmuş və həmin tədbir-

də cənab İlham Əliyev də iştirak etmişdi. 39 il sonra isə cənab İlham Əliyev Şuşaya müzəffər Ordumuzun Ali Baş Komandanı kimi öz ailə üzvləri ilə qayıtdı. Zəfər yolu ilə. Düşmənin belini qıran Ordunun Ali Baş Komandanı, müstəqil Azərbaycanın Şuşaya səfər edən ilk Prezidenti kimi Şuşada dalğalanan müqəddəs bayrağımızın altında, qəhrəman hərbiçilərimizin önündə, biz bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq deyər bəyan etdi.

Əziz Şuşa, biz səni dirçəlttik

Azərbaycan xalqı bir olub torpaqlarını azad etdiyi kimi, onu gülüstanə çevirməyi də bacarır. Necə ki bu gün Şuşa şəhərinin Baş planı əsasında böyük işlər görülür. Bu plan

hazırlanarkən onun tarixi əzəmətinin qorunması əsas götürülüb. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtında həyata keçirilən bütün layihələr tarixlə müasirliyin vəhdəti üzərində qurulur. Prezident cənab İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Qarabağın tacı, bütün Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı Şuşada açılışında və təmələqoyma mərasimlərində iştirak etdikləri sosial obyektlərin say tərkibinə diqqət yetirsək, həyata keçirilən bərpə-quruculuq işlərinin miqyasını təsəvvür edə bilərik və “torpaq öz sahibinin əlində cənnətə döndür” fikrinin nə qədər yerinə düşdüyünü görərik. 4 ildir, doğma torpaq rahat nəfəs alır, qurulur, bərpa edilir. Şuşa beynəlxalq səviyyəli tədbirlərə ev sahibliyi edir. Azərbaycanın, Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı adını qazanıb, Türk dünyası-

nın zəfər zirvəsinə şahid olur. Azərbaycan Prezidenti öz siyasi gücü ilə dünyaya Şuşadan mesaj verir. Vaxtilə düşmən vandallığının qurbanı olan abidələr bərpa edilir, Şuşa tarixi günlərə şahid olur. Şuşa şəhərində öz ocağına dönməyən insanların səsi eşidilir. Uşaqların gülüşü qayıdıb Şuşaya, artıq ilk toy, ilk körpə sevinci də duyulur Şuşada.

Şuşa dörd ildir ki, təkə Vəqifin, Natəvanın sözü, Üzeyirin musiqisi, Pənahəli xanın qürbətə dayanan ürəyi deyil. Şuşa Təbrizlərin gözü-nün nuru, Orucuların sağ əli, Adillərin son nəfəsi, Vüsalların vüsali, Elnurların son sözüdür.

Şuşa igid oğulların son nəfəsində dediyi sözlərin şahididir. Şuşa əli, ayağı, gözü bu torpaqda dəfn olunan qazinin göz nuru, tutan əli, yeriyan ayağıdır. Şuşa bir xalqın möhtəşəm qələbəsinin, birliyinin, zəfərinin simvoludur.

✍️ Ramiyə ƏKBƏROVA

Sənə minlərlə yetər ki,

Prezident İlham ƏLİYEV:

“

*Bizim bayrağımız
qürur mənbəyimizdir.*

*Bizim bayrağımız
canımızdır, ürəyimizdir.*

*Bu gün Azərbaycanın
hər bir yerində*

Dövlət Bayrağı

dalğalanır...

*Bayrağımız mübarizə
əzmimiz, zəfər sorağımız,*

istiqlaliyyət

salnaməmizdir.

”

Bir payız gecəsində aləmə nuraşan Ayın işığında xəfif küləyin asta-asta dalğalandıracağı şanlı zəfər bayrağını seyr edərkən Azərbaycanın Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin “Bayraq” şeirinin bu sətirlərini xatırlayıram:

*Üçrəngli bayrağın kölgəsində mən
Qaraca torpağı vətən görmüşəm.
Zəfər güllərini dövrü-qədimdən
Bayraq işığında bitən görmüşəm.
Bayraq mənlidir, bayraq kimliyim,
Bayraq – öz yurduma öz hakimliyim.*

*Daim ucalasan! Savaş günündə
Əsgər silahıyla səni tən görüm.
Yalnız zəfər çalmış şəhid önündə
Səni alqış üçün əyilən görüm.*

Düşüncələrim məni illər öncəyə aparır, tarixin tozlu səhifələrindən çıxıb neçə-neçə igid Azərbaycan oğlunun əlində göylərə ucalan, o ucalсын, yerə düşməsin deyə canından keçən qəhrəmanlar gəlir gözlərim önünə. İyirminci əsrin əvvəllərində bu torpağın başı

üstə cəmi 23 ay dalğalanan üçrəngli, ay-ulduzlu bayraq gəlir ağıma. Şərqdə ilk demokratik ölkəni yaradan Vətən oğullarının əlində müstəqil Azərbaycanın başı üstə ucalan bayraq. Üçrəngli, ay-ulduzlu Azərbaycan Bayrağı. Əhməd Cavadın “Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa” yazdığı, Üzeyirin musiqisi ilə dillərə düşən, sadə bir azərbaycanlı qadının əli ilə üç rəngi bir-birinə birləşdirib ay-ulduzla bəzədiyi bayraq. Müstəqil Azərbaycanın başı üstə cəmi 23 ay dalğalanan o bayraq.

Xain əllər illər öncə göylərdən endirdi o bayrağı, amma xalqımızın ürəyindən silə bilmədi. Ən dəyərli xəzinə kimi saxlandı, əzizləndi, gizlin-gizlin çıxarılıb neçə-neçə anaların, ataların sinəsinə ba-

can qurban, sən dalğalan

can verdiyi hilalın eşqini ürəyimizdə yaşadırdıq daim. Həmin gün gəldi. Tarixi bir gündə üçrəngli bayrağımız doğma Naxçıvanımızdan qanad açıb Vətənimiz Azərbaycanın başı üzərində sülh göyərçininə, azadlıq carçısına döndü. Tanrı da haqqımızı haqq elan etdiyi həmin gün anaların sandığında illərdir, ən dəyərli xəzinəsi kimi mühafizə edib saxladığı üçrəngli, ay-ulduzlu bayraq məhz burada, qədim Oğuz yurdu, Azərbaycanın göz bəbəyi Naxçıvanda, Vətən oğlu Ulu Öndər Heydər Əliyevin əllərində göylərə çəkildi. Göylərə ucalan şərəfimiz yüz illərdir, bu bayrağı öz canı, qanı bahasına qoruyan oğulların ruhunu şad etdi.

Bu həmin illər idi ki, Naxçıvanda ucalan üçrəngli bayraq Qarabağda sapı özümüzədən olan baltaların əli ilə Şuşa qalasında, Laçında, Cəbrayıl da sökülüb yerə atıldı. İllər boyu həsrət-lə gözlədi bu bayraq Şuşada dalğalanacağı günü. Azərbaycan əsgəri işğal da olan torpaqlara bir gün bu bayrağı sancmaq ümidi ilə yaşadı. Qəlbində bayraq, Vətən eşqi daşıya-daşıya dözdü, gücləndi. Və həmin gün gələndə şəhid qanına bələnən bayraqlar bəzədi Qarabağın səmasını. Laçında, Xudafərində, Zəngilanda başı üstə ağ göyərçinə dönmüş şəhid ruhları dolaşan Azərbaycan Bayrağını görəndə əmin olduq öz yurdumuzun hakimi olduğumuza. Kimi bayrağa sarılıb gəldi, kimisi bayraq çiyində. Vətən savaşında gördüyü son mənzərə Şuşa qalasına sancılan zəfər bayrağı olan qazi “Gözümün nuru Qarabağda dalğalanan üçrəngli bayrağımdır!” – dedi.

Balasını Vətənə qurban edən analar övladlarının ətrini tabutları bəzəyən bayraqdan alıb, şəhid məzarı başında qürurla dayandı. Şəhid anaları qələbə bayrağını oğlunun bəy köynəyi bildi. Bax o zaman minnətdar olduq Azərbaycan Bayrağını bütöv Vətənin səmasında dalğalandıran oğullara. Və o zaman şanlı bayrağımız bütöv Azərbaycanın başı üstündə dalğalanıb “Gözün aydın, Vətən!” – dedi. Azərbaycan Bayrağını bütöv Vətənin səmasında dalğalandıran oğulların igidliyi dastana dönüb dillərə düşəndə bütün dünya azərbaycanlıları göylərdə qürurla dalğalanan bayrağa baxıb fərh hissi keçirdi.

Bu gün daha qürurludur bu bayraq, ay-ulduzu şölə saçır, çünki o, bütöv Vətən olub daha. Çünki o, Şuşa qalasında, Xankəndidə dalğalanır daha. Çünki o, şəhid oğulların bəy paltarı, zəfər bayrağı olub daha.

✍️ Ramiyə ƏKBƏROVA

sıldı, gözyaşı ilə islandı.

Düz 70 il Vətənin gözləri doldu, bağı yandı başı üstündə sovet bayrağı dalğalanananda. Həmin 70 il ki biz öz ata-babalarımızdan miras qalan bütün yadigarlarımız kimi öz milli rəmzimiz olan bayrağımızı sandıqda gizlətməli olduq. Sovet rəhbərləri əsarət zəncirini daha da bərkitmək üçün başımız üzərində çəkiç-oraqla bəzənmiş bayraq assalar da, bizim qəlbimizdə türklüyün, istiqlalın, İslamın ay-ulduzlu bayrağı gizlin-gizlin, yana-yana dalğalanırdı. Nənəmizin sandığında saxladığı o bayrağın qədim Azərbaycanın başı üstə gec-tez dalğalanacağına əmin idik.

Çünki biz Atabəylərin, Kəngərililərin igid oğullarının uğrunda

Azərbaycan TDT-nin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayır

Azərbaycanın bölgədə sülhə, dialoqa, əmin-amanlığa xidmət missiyası, eyni zamanda Şimal-Cənub və Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizləri baxımından strateji mövqeyi Cənubi Qafqaz liderini bu kontekstdə çıxış edən bir sıra siyasi, iqtisadi platformalarda kifayət qədər söz, nüfuz sahibinə çevirib. Prezident cənab İlham Əliyevin apardığı uğurlu diplomatiya sayəsində 120 dövlətin dəstəyi əsasında 4 il Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etməklə beynəlxalq münasibətlərin möhkəmlənməsinə töhfələr verən ölkəmizin xarici siyasətinə artan etimadın, etibarın nəticəsidir ki, bütün dünya dövlətlərinin yekdil qərarı ilə hazırda Bakı şəhəri COP29 kimi nəhəng tədbirə ev sahibliyi statusunu yerinə yetirir. ŞƏT, BRICS, MDB kimi perspektivli təşkilatlarla siyasi-iqtisadi əlaqələrini gücləndirən Azərbaycan Türk dünyasının birliyinə və bu birliyi beynəlxalq arena-da önəmli faktora çevrilməsinə xidmət edən Türk Dövlətləri Təşkilatının formalaşdırılmasında da aparıcı aktor rolunu oynayır. TDT-nin ölkəmiz üçün məxsusluğu həm də ondadır ki, həmin qurumun üzvləri ilə əlaqələr ticarət dövriyyəsi, iqtisadi əməkdaşlıqla bərabər zəngin mədəni dəyərlər üzərində bərqərar olunub. Prezident cənab İlham Əliyevin noyabrın 5-də Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları 11-ci Zirvə görüşündə iştirak etmək üçün Qırğız Respublikasına səfərində də ilk olaraq məhz bu amil diqqətlərə hakim kəsildi. Ölkə başçısının əvvəlcə Bişkekə gərkəmli qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatovun ev-muzeyinə getməsi, görüş zamanı səsləndirilən fikirlər, xüsusən də Azərbaycan Prezidentinə “Çingiz Aytmatov” ordeninin təqdim edilməsi xalqlarımız arasında mənəvi bağların sarsılmazlığının, o cümlədən ümumtürk mədəniyyət körpüsünün möhkəmliyinin daha bir göstəricisinə çevrildi...

Bişkek zirvəsinin detallarına toxunmadan öncə onu vurğulamaq yerinə düşər ki, 2009-cu il oktyabrın 3-də Naxçıvan sazişi ilə əsas qoyulan bu təşkilatın missiyası tarix, dil və mədəniyyət yaxınlığına malik olan üzv ölkələrin bütün sahələrdə mövcud yüksək səviyyəli əlaqələri-

nin beynəlxalq müstəvidə əhəmiyyətini, təsir gücünü artırmaqdır. Bu nöqtəyi nəzərdən son illərdə Türk dünyasının birliyinə xidmət edən mühüm layihələr icra olunub, əməkdaşlığa ciddi təkan verən, TDT-nin nüfuzunu gücləndirən addımlar atılıb. Cari il iyulun 6-da Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçıları qeyri-rəsmi zirvə görüşünü, dialoqlar çərçivəsində imzalanan Qarabağ Bəyannaməsini, eyni zamanda cari ilin sentyabr ayında latın qrafikalı, 34 hərfdən ibarət Ortaq Türk Əlifbasının qəbulunu həm ictimai-siyasi, həm də elmi-humanitar cəhətdən birliyin möhkəmlənməsinə xidmət nümunələri kimi diqqətə çəkmək olar. Bu birlik özünü Azərbaycanın tarixi zəfərindən sonra işğaldan azad olunmuş torpaqlara Böyük Qayıdış siyasətinin təmsalında da aydın şəkildə göstərir. “Türk Dünyasını Gücləndirmək: İqtisadi İntegrasiya, Davamlı İnkişaf, Rəqəmsal Gələcək və hamı üçün Təhlükəsizlik” şüarı altında keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları 11-ci Zirvə görüşündə çıxışı zamanı Ermənistanın 30 illik işğal dövründə 9 şəhər və yüzlərlə kəndimizi tamamilə məhv etdiyini bildiren ölkə başçısı aparılan bərpa-quruculuq tədbirlərində üzv ölkələrin dəstəyini bir daha xüsusi vurğuladı: **“İşğaldan azad olunan ərazilərdə indi genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa layihələri həyata keçirilir, eyni zamanda Böyük Qayıdış Proqramının icrası çərçivəsində keçmiş yəhuduri köçkünlər öz doğma yurdlarına geri dönlürlər. Fürsətdən istifadə edərək Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Macarıstanın dövlət və hökumət başçılarına azad olunmuş ərazilərdə qaradaşlıq hədiyyəsi olan məktəbə və yaradıcılıq mərkəzinə, eləcə də tikiləcək məktəblərə görə bir daha təşəkkürümü bildirmək istədim”**.

Ümumiyyətlə, Prezident cənab İlham Əliyev Türk dünyasının birliyinin vacibliyini hər zaman önə çəkərək TDT-nin ölkəmiz üçün əsas beynəlxalq təşkilat olduğunu vurğulayıb. Azərbaycan Liderinin “XXI əsr Türk dünyasının inkişaf əsri olmalıdır” ideyası

özünü son illərdə üzvlər arasında strateji müttəfiqlik əlaqələrinin qurulmasında, bəyannamələrin imzalanmasında, əməkdaşlıq münasibətlərinin genişləndirilməsində və son nəticədə, artan ticarət dövriyyəsinə, yüksək iqtisadi göstəricilərdə təzahür edir. Nümunə üçün deyək ki, 2023-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ilə müqayisədə 2024-cü ilin müvafiq dövründə üzv və müşahidəçi dövlətlərlə tranzit daşımalarının həcmində 15 faizə yaxın artım müşahidə edilir. Şübhəsiz, noyabrın 6-da keçirilən zirvə görüşü çərçivəsində Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin mərkəzi (milli) banklarının Şurasının yaradılması, eyni zamanda “Türk Dövlətləri Təşkilatı yanında Daimi Nümayəndələr haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi haqqında Qərar”ın, o cümlədən müxtəlif sahələri əhatə edən digər sənədlərin imzalanması Türk dünyası ölkələri arasında iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsinə əlavə imkanlar açmaqla ümumtürk birliyinə yeni töhfələr verəcək.

Dünyada artan hərbi qarşıdurmaların, məxsusən də Qərb siyasi dairələrinin regionumuza müdaxilələri, sərgilənən ikili standartların fonunda Türk dünyasının birliyinin daha da möhkəmləndirilməsi vacib amilə çevrilib. Bu xüsusda siyasi dialoqun, iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi ilə yanaşı, hərbi sahədə əməkdaşlığın, birgə taktiki təlimlərlə təcrübə mübadiləsinin artırılmasının zəruriliyi də ortaya çıxır. Ölkə başçısı zirvə görüşündə məhz bu məqama da xüsusi toxunaraq silahlı qüvvələrin iştirakı ilə hərbi təlimlərin keçirildiyini, hərbi təhsil müəssisələrində qardaş ölkələrin müdirlərinin təhsil almalarının qarşılıqlı etimadın və dostluğun göstəricisi olduğunu vurğulayıb: **“Hazırda dünyada artan təhlükələri nəzərə alaraq müdafiə, təhlükəsizlik və müdafiə sənayesi sahələrində əməkdaşlığımız böyük əhəmiyyət daşıyır. Son dövrlər hüquq-mühafizə və təhlükəsizlik orqanlarımız arasında əməkdaşlıq daha da genişləniib. Ölkələrimizin silahlı qüvvələrinin iştirakı ilə hərbi təlimlər keçirilir. Hərbi təhsil müəssisələrimizdə qardaş ölkələrin müdirlərinin təhsil alması qarşılıqlı etimadın və dostluğun göstəricisidir”**.

Azərbaycan Orta Dəhliz layihəsi ilə Türk dünyası ölkələrinin ticarət əlaqələrinin genişlənməsinə, səmərəliliyinə əhəmiyyətli töhfələr verir və gələcək üçün mühüm perspektivlər vəd edir. Bu baxımdan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının imkanları, ötürücülük qabiliyyətləri xüsusi yerdə dayanır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun illik ötürücülük qabiliyyətini öz sərmayələri hesabına 1 milyon tondan 5 milyon tona çatdıran Azərbaycan Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının illik ötürücülük qabiliyyətini 15 milyon tondan 25 milyon tona çatdırmaq niyyətini ortaya qoyub. Ölkəmiz hazırda dəmir yolu daşımalarının həcmində 15 milyon tona qədər artırılması üzərində işləyir, zərurət yaranarsa, bu rəqəmin 30 milyon tona çatdırılacağı da bəyan olunub. Məqsəd Şərqdən Qərbə, yəni Mərkəzi Asiyadan Avropaya uzanan marşrutun səmərəliliyinin artırılması və ucuz daşınmanın təmin olunmasıdır. Nəzərə alsaq ki, bu nəqliyyatdan TDT-yə üzv ölkələrin əksəriyyəti istifadə edir, o zaman Azər-

baycan bu mütərəqqi təşəbbüsü ilə Türk dünyası üçün nə qədər vacib aktora, aparıcı missiyaya malik olduğunu göstərir. Ölkə başçısı Bişkek zirvəsində Orta Dəhliz vasitəsilə ticarətin səmərəsinin artırılmasına dair bir sıra layihələrin reallaşdırıldığını və müsbət nəticələr verəcəyini bildirib: **“Son dövrlər Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizi ilə Azərbaycan ərazisi üzrə daşımalar daha da artıb. Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Türkiyəni Azərbaycan üzərindən bağlayan bu dəhlizin ötürmə qabiliyyətinin yüksəldilməsi üçün Azərbaycan öz sərmayələrini artırır... Hazırda Orta Dəhlizin rəqəmsallaşdırılması və ticarətin asanlaşdırılması istiqamətində bir sıra layihələr icra olunur. Bu layihələr logistika səmərəliliyinin artırılmasına və xərclərin azaldılmasına təsir edəcək”**.

Ümumi fikir olaraq onu deyə bilərik ki, noyabrın 6-da keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları 11-ci Zirvə görüşü əvvəlki görüşlərin nəticələrinin təhlili və bu təhlil üzərindən gələcək əlaqələrin inkişafı üçün, Türk dünyasının çoxtərəfli əməkdaşlığına yeni perspektivlər vəd edir. Azərbaycan bir daha bu aیلə üçün nə qədər vacib, həlledici rola malik üzv olduğunu göstərdi, təşkilatın inamı, etibarlı gələcəyinin təmini baxımından əlindəki geniş imkanlardan maksimum istifadə edəcəyini bildirdi. Ölkə başçısının da dediyi kimi: **“Bu il Türk Dövlətləri Təşkilatının əsasını qoymuş Naxçıvan Sazişinin 15-ci ildönümüdür. Təşkilatımız bu dövr ərzində uğurlu inkişaf yolu keçib. İyul ayında Şuşa şəhərində keçirilən Dövlət başçıları qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə imzalanmış Qarabağ Bəyannaməsi əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə töhfə verir. Azərbaycan Türk Dövlətləri Təşkilatının möhkəmlənməsi istiqamətində səylərini bundan sonra da davam etdirəcək”**.

✍️ Nail ƏSGƏROV

Şəhidlərin xatirəsinə ağacəkmə aksiyası keçirilib

Noyabrın 7-də muxtar respublikada 8 Noyabr – Zəfər Günü, “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” və Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaranmasının 100 illiyi münasibətilə ağacəkmə aksiyası təşkil olunub.

Şərur Şəhidlər xiyabanında keçirilən aksiyada Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin birinci müavini Bəxtiyar Məmmədov, dövlət və hökumət rəsmiləri, şəhid ailəsi üzvləri, qazilər, ekologiya könüllüləri, eləcə də ictimaiyyət və media nümayəndələri iştirak

ediblər.

Ərazidə şəhidlərin xatirəsinə 103 cınar tingi əkilib və onların bioqrafiyalarını əks etdirən QR kodlu lövhələr yerləşdirilib.

Bəxtiyar Məmmədov Şərur şəhərində inşa olunacaq şəhidlər memorial-abidə kompleksinin layihəsi ilə tanış olub. Şərur Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Cəfərov məlumat verib ki, şəhər mərkəzində uyğun yer ayrılan kompleksin geniş ərazisində səkkizguşəli ulduz forma-

sında abidə ucaldılacaq və ətrafında qövsvəri memorial lövhələr qurulacaq. Lövhələrdə Şərur şəhidlərinin fotoları və onlar haqqında məlumatlar öz əksini tapacaq.

Ali Məclis sədrinin birinci müavini

Banklar Assosiasiyası, Azərbaycan Sığortacılar Assosiasiyası, Azərbaycan Mikromaliyyə Assosiasiyası, Azərbaycan Fond Bazarı İştirakçıları Assosiasiyası və Azərbaycan Fintex Assosiasiyası arasında 2023-cü ildə imza-

Şərur rayonunun Püsyən kəndi ərazisində salınacaq yeni yaşıllıq zolağına baxıb. Məlumat verilib ki, 10,8 hektarlıq ərazidə salınacaq bağda calaq üsulu ilə yetişdirilmiş müxtəlif meyvə tingləri və qızıl şam ağacları əkiləcək.

Həmin gün Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Mərkəzi Bank, Azərbaycan

lanmış Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümünü münasibətilə ağacəkmə tədbirləri üzrə əməkdaşlığa dair memorandum əsasən Naxçıvan-Çalxanqala avtomobil yolunun 2-ci kilometrliyində də ağacəkmə aksiyası keçirilib. Aksiya çərçivəsində ərazidə 2200 tut tingi əkilib.

İsveçdə “Nuhun izləri” sənədli filminin təqdimatı keçirilib

İsveçin paytaxtı Stokholmda tanınmış isveçli fotoqraf və rejissor Mikael Silkeberqin “Nuhun izləri” sənədli filminin premyerası keçirilib.

8 Noyabr – Zəfər Günü və Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirdə bildirilib ki, “Nuhun izləri” filmi Azərbaycan Respublikasının İsveç Krallığındakı Səfirliyinin təşəbbüsü, YUNESKO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının layihəsi çərçivəsində Naxçıvanda çəkilib. Film Naxçıvan və onun qədim tarixindən bəhs edir.

Azərbaycan Respublikasının İsveç Krallığındakı səfiri Zaur Əhmədov bildirib ki, Azərbaycan xalqı bu günlərdə iki mühüm hadisəni – Zəfər Bayramı və Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyini qeyd edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi altında əldə olunan zəfər yüz minlərlə azərbaycanlının öz doğma torpaqlarına qayıtmasına imkan verib. “Azərbaycan mədəniyyətinin əsl vurğunu olan əziz dostumuz Mikael Silkeberq Naxçıvana onun zəngin mədəniyyətini və tarixini şəxsən öyrənmək və möhtəşəm sənədli film çəkmək üçün səfər etmişdir”, – deyər diplomat diqqətə çatdırıb.

O həmçinin məlumat verib ki, bu, Mikael Silkeberqin Azərbaycana həsr etdiyi üçüncü filmidir. Digər iki film – “Xarıbülbul əfsanəsi” və “Odinin kodu” cümə axşamı, 7 noyabrda Parisdə nümayiş olunacaq.

Daha sonra çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidəhmədli bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyi yüksək səviyyədə qeyd edilir. Yeni film Naxçıvanın mədəni irsinin qorunmasına verilən dəyərin daha bir ifadəsidir.

Filmin quruluşçu rejissoru Rəhim Sadıxbəyli çıxış edərək filmin çəkilişlərində iştirak edən Naxçıvan Dövlət Milli Dram Teatrının kollektivinə və Naxçıvan Muxtar Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinə təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, tədbirdə müxtəlif ölkələrin İsveçdə akkreditə olunmuş diplomatları, diaspor nümayəndələri, yerli KİV nümayəndələri və xarici qonaqlar iştirak ediblər.

Canməmməd Canməmmədov: “İqlim dəyişikliklərinin təsirlərinə qarşı mübarizədə Naxçıvanın da xüsusi rolu vardır”

“2024-cü il Azərbaycanın diplomatiya tarixi üçün olduqca uğurlu dövr kimi yaddaşlarda qalacaq. Bu uğurlar içərisində dünyanın 200-ə yaxın dövlətinin yekdillərarası əsasında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Bakıda keçirilməsi də xüsusi qeyd olunmalıdır. Konfransın mövzusu ölkəmiz üçün heç də yad deyil, Azərbaycan iqlim dəyişiklikləri və onun təsirlərinə qarşı illərdir, mübarizə aparır. Həmin mübarizədə Naxçıvan Muxtar Respublikası da potensial imkanları ilə xüsusi rol oynayır”. Bu sözləri “Şərq qapısı”na açıqlamasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı Canməmməd Canməmmədov deyib. Deputat bildirib ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunan “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də global iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizə məsələsi də diqqətdə saxlanılıb. “Təmiz ətraf mühit və “yaşıl artım” ölkəsi” prioritetində qeyd olunur ki, global iqlim dəyişikliklərinin miqyasını nəzərə alaraq ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqinə əhəmiyyətli yer verilməli, təmiz enerji mənbələrindən istifadə, tullantıların təkrar emalı və çirklənmiş ərazilərin bərpa təşviq edilməlidir. Həmin istiqamət üzrə reallaşdırılmaqda olan səmərəli layihələr içərisində xüsusilə “yaşıl enerji zonası”nın yaradılması, “yaşıl enerji”yə keçid məsələsi diqqəti çəkir. Bu baxımdan Azərbaycan dövləti Prezidenti cənab İlham Əliyevin Qarabağ, Şərqi Zəngəzur və Naxçıvanın “yaşıl enerji zonası”na çevrilməsi ilə bağlı qarşıya qoyduğu hədəflərə artıq addım-addım yaxınlaşır. “Ölkə Prezidentinin 2023-cü il 5 iyun tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunan “Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nda muxtar respublikada “yaşıl enerji” potensialının yaradılması, enerji səmərəliliyi və ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqi tədbirlərinin genişləndirilməsi məsələsi ön plana çəkilib. Dövlət Proqramına əsasən “yaşıl enerji” istehsalı üçün 7992 hektar ərazi ayrılıb, investisiya prosesi başlayıb, yerli və xarici şirkətlərlə memorandum imzalanıb. Məqsəd gələcəkdə Naxçıvanda istehsal olunan “yaşıl enerji”ni Türkiyə vasitəsilə Avropa bazarına çıxarmaqdır. Təbii ki, bütün bunlar iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizədə, yəni COP-un hədəflərinə çatmasında mühüm rol oynayacaq. Bu baxımdan konfransa bir ay qalmış, oktyabrın 11-də muxtar respublikanın 947 508 Kv/saat elektrik enerjisinə tələbatının tam “yaşıl enerji” hesabına ödənilməsi, digər günlərlə müqayisədə, təqribən, 130 min kubmetr həcmində təbii qaza qənaət edilməsi mövcud potensial gücdən xəbər verir. Əminlik ki, Azərbaycan 2050-ci ilə kimi Qarabağ, Şərqi Zəngəzur və Naxçıvan iqtisadi rayonlarını “sıfır emissiya” zonasına çevirmək məqsədinə çatacaq. Şübhəsiz, bu nailiyyətdə COP29 konfransının da rolu mühüm, əvəzedilməz olacaq”, – deyər Canməmməd Canməmmədov əlavə edib.

“Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyi Türkdilli dövlətlərin mediasiya islahatlarında birgə rolu” mövzusunda konfrans olub

Naxçıvan Dövlət Universitetində Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyinin dəstəyi, Azərbaycan Respublikası Mediasiya Şurası, Türk Dünyası Mediatorlar Birliyi, Naxçıvan Dövlət Universiteti və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə “Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyi: Türkdilli dövlətlərin mediasiya islahatlarında birgə rolu” mövzusunda konfrans keçirilib.

Konfrans iştirakçıları əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin

Naxçıvan şəhərindəki abidəsini ziyarət edib, önünə gül dəstələri düzüblər. Sonra Heydər Əliyev Muzeyində dahi şəxsiyyətin həyat və siyasi fəaliyyətini əks etdirən eksponatlarla tanışlıq olub.

Konfransda Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru, dosent Elbrus İsayev ölkəmizdə mediasiya institutunun yaradılması və bu qurumun əhəmiyyəti barədə danışdı.

Naxçıvan Muxtar Respublikası ədliyyə nazirinin müavini, nazir vəzifələrini müvəqqəti icra edən Hüseyn Səfərov bildirib ki, mediasiya institutu bu gün ölkəmizdə nəinki məhkəmə-hüquq sistemi, eləcə də hüquqi dövlət və cəmiyyət üçün vacib və aktual məsələdir. Müstəqillik illərində həyata keçirilmiş məhkəmə-hüquq islahatları, toplanmış əvəzsiz təcrübə dinamik və mütərəqqi institut olan mediasiyanın hüquqi mədəniyyətə və ictimai həyata inteqrasiyası üçün möhkəm təməl rolunu oynayıb.

Yay, cəmiyyətin müxtəlif institutlarının fəal iştirakı və sosial tərəfdaşlığı sayəsində ictimai sabitliyi təmin edir.

Türk Dünyası Mediatorlar Birliyinin İdarə Heyətinin sədri Yakup Erikel Türkiyənin mediasiya sahəsində qazandığı uğurlardan danışdı, praktiki fəaliyyət istiqamətlərindən söhbət açdı.

Mediasiya Şurası İdarə Heyətinin sədri, Türk Dünyası Mediatorlar Birliyinin İdarə Heyətinin sədr müavini Nadir Adilov ölkəmizdə mediasiya sahəsində həyata keçirilən işlərdən danışdı.

Sonra Bakı 18 saylı mediasiya təşkilatının rəhbəri, Mediasiya Şurası Hüquqi Təminat və İnsan Hüquqları Komitəsinin üzvü Sadiq Bağirov, Bakı 15 saylı mediasiya təşkilatının rəhbəri, mediasiya təlimçisi Qasım Şahiyevin çıxışları dinlənilib.

Sonda Türk Dünyası Mediatorlar Birliyi tərəfindən Naxçıvan Dövlət Universiteti və Naxçıvan Mediasiya Təşkilatına hədiyyələr təqdim olub.

"Şərq qapısı" qəzeti bu adla yeni layihəyə start verib. Belə ki, qəzetimizin nömrələrində şəhid analarının övladları haqqında xatirələri yer alacaq. 44 cümləyə sığdırılacaq hər bir xatirənin şəhidlərimizə böyük sevgi və ehtiram kimi oxucularımız tərəfindən də maraqla qarşılanacağına əminliyimizi bildirir, şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əyir, belə igid oğullar böyütmüş analarımıza minnətdarlığımızı ifadə edirik. Bugünkü nömrəmizdə Kəngərli rayonunun Qıvrıq qəsəbəsindən olan şəhidimiz Fuad İsmayılovun anası Firuzə İsmayılovanın, Kəngərli rayonunun Böyükdüz kəndindən olan şəhidimiz İsmayıl Yüzbaşyevin anası Nəzakət Yüzbaşyevanın və Naxçıvan şəhərindən olan şəhidimiz Aşur Cəmiyevin atası Bəybala Cəmiyevin övladları haqqında xatirələri yer alıb.

100 ilin qəhrəmanları

İsmayıl Fəzail oğlu Yüzbaşyev
(01.04.1997-09.11.2020)

Vətən üçün canını fəda etdi

Övladımın haqqında nə qədər danışsam, söhbətim tükənməz. Uşaqlığında bizə heç əziyyət verməyib. Ağillı-kamallı uşaq idi. Səssiz-səmirsiz, içinə qapalı, heç kimlə də işi olmazdı. Nə desəydik, deyərdi, baş üstə. Hərbi xidməti bitirdikdən sonra evə qayıtdı. Bir müddət sonra dedi ki, hərbiyə işləmək istəyirəm. Açığı atası da,

mən də razı deyildik. Sözümdən çıxmıdığı halda, bu dəfə bizdən xəbərsiz gedib hərbiyə yazılmışdı. Bir gün gördük əlində sənədlə gül-gül gəlir. Dedi ki, gedib yazılıb gəldim. Dedi ki, Allah xeyirli etsin. Hara getsəydi haqqında tərif eşidərdik. Hamı deyirdi, halal olsun ki, bu cür övlad böyütmüsünüz.

11 ay hərbiyə işlədikdən sonra müharibə başladı və döyüşlərə getdi. Burada işləyirdi deyə düşünürdük müharibəyə gedər. Qıvrıqda olarkən yazılmışdı xüsusi təyinatlı dəstəyə. Çox sevirdi Vətəni. Çalışdı ki, döyüşlərdə iştirak etsin və istəyinə də çatdı. Sonuncu dəfə oktyabrın

21-i zəng etdi. Soruşdu ki, ana, mənə nigar olma. Müharibədə deyil, Gənəcəyəm. Arxa cəbhədəyik. Sonralar bildim ki, mən narahat olmayım deyə yalan deyirmiş. Dedim, bala, qorxma, yaxşı olacaq. Dedi ki, ana, niyə qorxuram?! Mən döyüşdəki yoldaşlarımdan artıq deyiləm. Qorxmuram! İsmayıl, doğrudan da, çox qorxmaz idi.

Müharibəyə getməmişdən qabaq qardaşına demişdi ki, oğlunu gətirsən əmisi onu görsün. Müharibə hazırlığı idi deyə gəlib evə məni görmək istəmişdi. Bildirdi ki, gedəcəklər. Evə gəlib əl-üzünü yudu. Çarpayıda uzanmışdı ki, zəng gəldi. Komandiri idi, deyirdi, tez gəl. Bu dəfə evdən çıxanda üz-gözümədən öpərək boynuma sarıldı. Dedi ki, gedirik təlimə. Zəng etməsəm, narahat olmayın. Bir ay sonra qayıdacağam. Qayıtmağı da bu cür oldu. Balam arzusuyla getdi, şərfəflə dönüşi oldu. İsmayılı sağ-salamat qarşılamağı gözləsəm də, göz-lədiyimizin əksi oldu. Vətən üçün can atırdı, Vətən üçün də canını fəda etdi. Allah bütün şəhidlərimizin ruhunu şad etsin.

Fuad Murad oğlu İsmayılov
(26.10.1986-04.10.2020)

Seçdiyi şərəfli yolda şərəfli ada sahib oldu

Fuad uşaqlıqdan çox tərbiyəli övlad olub. Ata-anaya mehribanlığını əsirgəməzdi. Hər şeyin yerini bilən idi. Ailədə, qohum-əqrəba arasında davranışlarına da diqqət ediyindən hörmət qazanmışdı. Baxmayaraq ki, uşaq vaxtı bir az dəcəl idi. Məktəbdə müəllimləri ondan həmişə razılıqla danışırdılar. Həmişə öz dediyini edərdi. Hərbiyə marağı böyük idi. Öz istəyi ilə Naxçıvanda hərbi liseyi oxumuşdu. Daha sonra Bakıda Ali Hərbi Məktəbi başa vurmuşdu. Burada oxuyarkən həmişə xoş sədasi eşidirdik. Və bu xoş sədalar qəlbimizdə qürur yaradırdı. Yaxşı oxuduğuna görə dəfələrlə mükafat almışdı. 1993-cü ildə Xocalı soyqırım haqqında qəzetdə gedən bir yazı onu çox təsirləndirmişdi. İçində bir qisas hissi yaranmışdı. Atasını məktəbdə bədən tərbiyəsi müəllimi işləyir. Fuadın vətənpərvər böyüməsində atasının rolu çox olub. Üç oğlunun üçü də hərbiçidir.

Övladların hər zaman Vətən sevgisi ilə öz şərəfli peşələrinin öhdəsindən gəlməyə çalışıblar. Təbii ki, valideyn olaraq bu bizi qürurlandırır. Fuad hər gün atasına zəng edərdi. Gecəyari da olsa, zəng etmədən yatmazdı. Sonuncu danışığımız oktyabrın 3-ü saat 11-də oldu. Zəng edəndə çox sevincli idi. Hələ onu elə sevincli görməmişdik. Atasına hər şeyin yaxşı olduğunu deyirdi. Belə sevinməsinə səbəb işə işğal alındıqda torpaqlarımızın bir neçəsini azad etmələri idi. Xüsusi tapşırıqlar da almışdı.

Oğlum oktyabrın 3-dən 4-nə keçən gecə şəhadətə qovuşub. Oktyabrın 5-i Müəllimlər Günündə atası müəllim yoldaşları ilə təbrikləşirmiş. Əmisi atasına zəng edərək Fuadın şəhid olmaq xəbərini verib. Atası ağlayaraq deyib ki, Fuad mənim hədiyyəmi verdi...

Biz onu son danışığımızdakı kimi şad görməmişdik. Çox məəttəl qalmışdıq. Zəng edəndən sonra ağır döyüşdə olublar. Döyüş yoldaşları ilə qəhrəmancasına döyüşüblər. Fuadın iki oğlu bizə yadigar qalıb. Əminlik ki, onlar qəhrəman atalarının adına layiq övlad olacaqlar. Oğlum arzularının arxasınca getdi. O bildirdi ki, bu yol adi yol deyil. Nə qədər çətin, ağır olsa da, onun seçdiyi yol şərəfli bir yol idi. O bu şərəfli yolda şərəfli ada da sahib oldu. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Vətən sağ olsun!

Xatirimdədir ki, orta məktəbdə oxuyanda Aşur yoldaşlarından seçirdi. Məktəbdə ilk qədəmlərini qoyanda onun bayraq sevgisinə hamı heyran idi. Partalarının üzərindəki bayrağı parta yoldaşı öz tərəfinə qoyubmuş. Evə gəlib inadkarlıq edirdi ki, mənim özüm də bayraq alacağam. Parta üzərində mənim bayrağım olmalıdır. O qədər bu uşağın qəlbində bayraq sevgisi vardı ki... Mən işlə bağlı burada çox olmurdu. Əmisi söz vermişdi ki, Aşura bayraq alacaq. Və o da əmisinin aldığı bayrağı aparıb partasına qoymuşdu.

Onun yüksək vətənpərvərlik hissləri bizi valeh edirdi. Böyüyəndən sonra hərbiçilik istə-

yini dilə gətirdi. Dedim, oradakılar aslandır. Dedi ki, ata, mən də o aslanlardan biri olacağam. Onun bu sözünün qarşısında mən gülümsədim. Çünki bir kəlməsi mənə fəxarət gətirdi. Sənədlərini də hazır etmişdi. Fərsəti dəyərləndirib həmin an dedi, ata, bu sənədə imza at. Açığı, bir az təkid edirdim getməməsi üçün. Dedi ki, yox, nəyin bahasına olur-olsun, mən hərbiçilik olacağam. Dedim, bir

Aşur Bəybala oğlu Cəmiyev
(18.06.1989-21.10.2020)

Qəhrəman oğullarımızın sayəsində başımız ucadır

Şərtim var ki, mənim alnım indiyə kimi necə açıq olubsa, yenə də alınacağı olacağımsa, imza atım. Birdən gedib fikrindən yayınacaq-sansa, bu başdan olmaz. Dedi ki, ata, narahat olma, başını əbədi olaraq uca edəcəyəm. Dedim, söz verdinsə, razılaşdıq. Dedi ki, kimi də gedib verilən tapşırıqların öhdəsindən layiqincə gəldi. Getdim arxasınca, dedilər, narahat olmayın, 5-10 günə çağıracağıq. Dedi ki, Heydər Əliyev adına Milli Təhlükəsizlik Akademiyasına qəbul olub. Alnını qırışdırmadan Vətənə xidmət etdi. Döyüşlərdə öz istəyi ilə qatılıb. Baxmayaraq ki, ona 3 övladının olduğu deyilib. Qəti bildirib ki, Vətən məni çağırırsa, getməliyəm.

Bu gün bizimlə görüşə gələn döyüş yoldaşları onun haqqında elə sözlər danışır ki, övladıyla qürurlanmaya bilmirəm. Döyüşlərdə də arzusu daim yüksəkliklərə qalxmaq olub. İçimiz onun yoxluğu ilə sızıldasa da, təsəllimiz Aşurun adının əbədiyyən yüksəkliklərdə çəkilməsidir. Aşur, həqiqətən də, vətənpərvər oğul kimi özünü doğrultdu.

Oğlumun təmsalında şəhid və qazilərin sayəsində düşmən tapdağı altında qalan torpaqlarımız azad edildi. Allah Ali Baş Komandanımızı, ordumuzu qorusun. Xalqımız şəhidlərimizin adını uca tutaraq qürurla Zəfəri qeyd edirlər. Bu Zəfər şəhidlərimizin, igid oğullarımızın canı-qanı bahasına qazanılıb. Qəhrəman oğullarımızın sayəsində başımız ucadır.

Allah şəhidlərimizin ruhunu şad eləsin. Qazilərimizin canı sağ olsun. Şəhidlərimizin qanına bə-lənmiş bayrağımız daim açıq sə-malarda dalğalansın. Necə ki şəhidlərimizin başucalığı gətirən adları da ucalardadır!..

BÜTÖV XALQ – GÜCLÜ ORDU – GÜCLÜ DÖVLƏT

Ordumuzun şanlı tarixi Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır

Ürəyi Vətən eşqi ilə döyünən qəhrəmanları, bu yolda canından keçməyə hazır olan nəvə oğulları var Azərbaycanın.

Uğrunda son damla qanına kimi döyüşən, düşmən tankının qarşısında əliyalın dayanan igidləri, dərgündə sahib olduğu bütün var-dövləti orduya bağışlayan qocaları, nişan üzüyünü silahla dəyişən gəlinləri, şəhid oğlunun tabutu qarşısında qurban kəsən ataları, “Oğlumun bəy paltarı Şuşada dalğalanan bayrağımızdır”, – deyən anaları var.

Bəli, əgər bunlar olmasaydı, bizim bu gün müzəffər Ordumuz olmayacaqdı. Əgər O olmasaydı. “Mən fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam” sözləri ilə başlamışdı yaşadığımız günlərin ilk addımları. Bax burada, bu qədim diyarda, Naxçıvanda çığır işığında qəlbli Vətən eşqi ilə döyünən böyük bir şəxsiyyətin qərarları ilə, soyuq səngərlərdə günlərlə ac qalsa da, silahını yerə qoymayan oğullarla başlamışdı.

Bəli, həmin günlərdən, xalqın dahi rəhbəri ilə bir olub yumruğa döndüyü vaxtlardan. Dahi rəhbər: *“Biz tam əminik ki, bu keçid dövründə, Ermənistanla gedən müharibə şəraitində yaradılmış milli ordumuzun əsgər və zabidləri, bölmə və hissə komandirləri öz döyüş məharətlərini durmadan yüksəldəcək, müasir hərbi elmə inadla yiyələnəcək, torpaqlarımızın etibarlı surətdə müdafiə olunmasını yüksək səviyyədə təmin edəcəklər”,* – dediyi günlərdə.

Ulu Öndər hələ sovet dövründə, Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə milli zabit kadrların yetişdirilməsini prioritet hesab edirdi. Uzaqgörən siyasət xadimi hələ 1971-ci il iyunun 20-də Cəmişid Naxçıvanski adına ixtisaslaşdırılmış hərbi məktəbin yaradılmasına nail oldu. Ulu Öndər elə o illərdə azərbaycanlı gəncləri SSRİ-nin qabaqcıl hərbi məktəblərinə təhsil almağa göndərirdi.

Müstəqilliyimizin ilk illərində acı bir həqiqəti də duymuşduq. Hərbi gücümüz zəif idi. Biz hər çətinliyi aradan qaldıra bildik, özü də qısa vaxtda. Dahi rəhbərin bütün arzuları kimi güclü ordu istəyi də yerinə yetirildi. Azərbaycan ötən illər ərzində Qafqazda söz sahibinə çevrilib qalib dövlət şə-

rəfinə nail oldu. Ötən 20 il ərzində dövlətimizin iqtisadi imkanları artdıqca orduya daha çox vəsait ayrılmasına imkan yarandı. Müharibə şəraitində yaşadığımız illərdə Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı ölkənin müxtəlif bölgələrinə səfərləri zamanı tez-tez hərbi hissələrdə olub, çətin şəraitdə Vətənə xidmət edən hərbi qulluqçularla görüşdü. Dahi rəhbərin ordu quruculuğu sahəsindəki bütün planları yerinə yetirildi, ordumuz dövlətimizin, müstəqilliyimizin və təhlükəsizliyimizin dəmir qalxanına, xalqımızın yenilməz dayağına çevrildi. Torpaqlarının bir hissəsi işğal altında olan bir ölkə üçün güclü ordunun mövcudluğu xüsusilə önəmli olduğundan ordumuzun gücü daha da artırıldı və qüdrətli müdafiə sənayesi yaradıldı. Qısa müddətdə hərbi sənayesi formalaşan Azərbaycanda bu gün ən müasir silahlar, döyüş sursatları və hərbi texnikalar istehsal olunur. Ölkənin müdafiə qabiliyyəti öz sənaye istehsalının hesabına gücləndirilir. Və bütün bunların nəticəsi olaraq biz Zəfər qazandıq – ordu, xalq, dövlət birləşərək, “dəmir yumruğ”a dönərək.

Şanlı Vətənin müzəffər Ordusu

2020-ci ildə dünyanın Azərbaycanı sevməyən dövlətləri bizə qarşı olsa da, biz bir xalq kimi birləşib gücümüzü və haqq işimizi bütün dünyaya nümayiş etdirdik. Və dünya bunu qəbul etməyə məcbur oldu. Qətiyyətli mövqeyə sahib olan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tutarlı dəlillərlə çıxışları qarşısında dayana bilməyən düşmən siyasətçiləri geri addım atdılar. Antiterror əməliyyatları isə ərazimizdə başqa bir dövlətin yaranmasına yol verilməyəcəyini sübuta yetirdi. Şanlı Vətən savaşı gələcək nəsillərə nümunə olacaq bir qələbə ilə başa çatdı. Elə bir qələbə ki tarixdə hələ belə bir mübarizə görül-məmişdi. Bunlara əsas səbəbin hərbi gücümüzün artırılması olduğunu vurğulayan ölkə başçısı qeyd etdi: *“Hərbi gücümüz olmasa, biz heç bir müstəvidə – nə iqtisadi, nə siyasi müstəvidə uğur qazana bilmərik. Hesab edirəm ki, müstəqil Azərbaycanın tarixi, o cümlədən 30 illik işğal bunu əyani şəkildə göstərir. Bizim hərbi imkanımız, gücümüz olmasaydı, heç vaxt torpaqlarımızı işğalçılardan azad edə bilməzdik”.*

Bu gün hər bir azərbaycanlı gənc Vətənə xidməti özünün birinci dərəcəli vətəndaşlıq borcu sayır. Hər öz sahəsində aylaşdığı masanı səngər, özünü əsgər bilib müstəqil Azərbaycan üçün döyüşür. Biri Vətən üçün can verən əsgəri döyüş meydanından çıxarıb yarasına məlhəm olur, digəri Qarabağ cənnətə çevirmək üçün yeni-yeni layihələr hazırlayır, biri gələcəyimiz olan uşaqlara yeni qələbə tariximizi öyrədir, başqası isə bütün bu olanları tarixin yaddaşına köçürür. Bəli, ordu təkə əyninə hərbi forma geyinmiş əsgərdən, gizirdən, zabıtdən ibarət deyil. Ordu bir xalqdan ibarətdir.

Özü ac qalsa da, son çörək paxını səngərdəki əsgərə göndərən Azərbaycan qadınından, əsgərlər üşüməsin deyər “Qar yağdırma, Allahım atam səngərdə üşüyər”, – deyib dua edən körpədən, cibindəki son qəpiyini də orduya silah alınması üçün bağışlayan qoca babalardan, həyat yoldaşına olan sonsuz sevgisini Vətənə qurban verib şəhid tabutunu çiyində daşıyan gəlinlərimizdən, bir ovuc torpağa gözünün nurunu, canını qurban verən oğullarımızdan, vətənpərvər insanlarımızdan, Vətənimizin hər bir qarşının keşikçisi olan Vətən sevdalı ürəklərdən ibarətdir ordu. Və məhz elə buna görə biz qalib ölkənin vətəndaşı, ordumuz isə müzəffərdir.

✍️ Ramiyə ƏKBƏROVA

Hərbi təhsil sistemində zəruri islahat, yeni perspektiv – Naxçıvan Hərbi Kolleci

Vətən müharibəsindən sonra ölkəmizin müdafiə potensialının gücləndirilməsi və hərbi qüdrətinin artırılmasına xidmət edən ordu quruculuğu siyasəti yeni mərhələyə qədəm qoyub. Bu xüsusda diqqətçəkən məqamlardan mühümü məhz müharibənin, döyüş təcrübəsinin, eyni zamanda qarşı Türkiyə Respublikasının hərbi sistemi əsas götürülərək geniş islahatların reallaşdırılmasıdır. Ötən il dekabrın 14-də Prezident cənab İlham Əliyevin müvafiq Fərmanına əsasən ölkənin üç şəhərində – Bakı, Gəncə və Naxçıvanda xüsusi təyinatlı orta ixtisas təhsili müəssisələrinin yaradılması da ordu quruculuğu, peşəkar hərbi kadrların hazırlanması istiqamətində yeni perspektivlər vəd edən sistemli tədbirlərin tərkib hissəsidir. Ötən günlərdə 2024-2025-ci tədris ilindən qapılarını müəllim və kursantlara açan Milli Müdafiə Universitetinin Naxçıvan Hərbi Kollecinə yarıdan təhsil, təlim şəraitini il əyani tanış olduq. Kollecin Azərbaycan hərbi təhsilində rolu, ordumuzun komplektləşdirilməsi işində, kadr təminatında əhəmiyyəti və

potensial imkanları barədə suallarımıza xüsusi təyinatlı orta ixtisas təhsili müəssisəsinin tədris işləri üzrə rəis müavini, tədris şöbəsinin rəisi, polkovnik-leytenant Hikmət Hacıyev aydınlıq gətirdi.

O bildirdi ki, hərbi sənətinə müasir dövrümüzün tələblərinə uyğun ehtiyac duyulan müxtəlif ixtisaslar üzrə müəssisələrin hazırlanmasına daim tələbat var. Dünyanın bir çox ölkələri bu tələbatları qarşılamaq üçün müxtəlif strukturlu xüsusi təyinatlı kolleclər formalaşdırır. Həmin kolleclər hərbi ixtisaslarla yanaşı, mülki ixtisaslar üzrə subbakalavr peşə-ixtisas dərəcələri də verirlər. Təhsil səviyyəsinin daha yüksək olduğu bir çox ölkələrdə xüsusi təyinatlı məktəblər də fəaliyyət göstərir ki, onlar bakalavr proqramları çərçivəsində tədris prosesi həyata keçirməklə və hər hansı ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq etməklə məzunlarına xüsusi bakalavr dərəcələrinin verilməsinə də nail olurlar. Müasir dünyamızda elmi-texniki, səhiyyə və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları kimi sahələrin inkişafı hərbiyə böyük yeniliklər gətirib. Bu baxımdan yeni nəsil silah-sursatların, müasir döyüş və digər texnikaların, yüksək texnologiyalarla hazırlanmış optik elektron və texniki vasitələrin silahlanmaya qəbulu onların istismarı üçün peşəkar kadrların olması zərurətini ortaya çıxır. Eyni zamanda dünya ordularının peşəkar hərbi kontingentlərindən ibarət olması faktı da onların hərbi kolleclərə ciddi əhəmiyyət verdikləri fikrini söyləməyə əsas verir. Bütün bunlar göstərir ki, inkişaf etmiş ölkələrdə səmərəli təhsilə və peşəkar kadra ehtiyac daha əlverişli təhsil modellərinin formalaşmasına səbəb olub. Dünya ölkələrindən danışarkən qarşı Türkiyə Respublikasının hərbi təhsil modelini bu baxımdan nümunə göstərmək olar.

Hikmət Hacıyevin sözlərinə görə, Azərbaycan Ordusunun müasir tələblərə uyğun tələbatını qarşılamaq üçün maddi-texniki bazanın, silah və texnikaların müasirləşdirilməsi ilə yanaşı, peşəkar gizir kadrlarının hazırlanması üçün hər-

bi kolleclərin yaradılması mühüm əhəmiyyətə malikdir. Eyni zamanda qarşı Türkiyə Respublikasının hərbi təhsil modelinə diqqət yetirsək, digər qabaqcıl ölkələrdə olduğu kimi, onların da professional hərbi kontingent formalaşdırıldığını görürük. Müasir döyüşlər peşəkarların döyüşüdür. Onların aparılan əməliyyatlara əhəmiyyətli təsiri danılmazdır. Həmin amil özünü 44 günlük Vətən müharibəsində də göstərdi. Bu baxımdan Azərbaycan Ordusu üçün də yeni nəsil silah-sursatlardan, müxtəlif təyinatlı texniki vasitələrdən bəcağıqla istifadə etmək məqsədilə peşəkar gizirlərin yetişdirilməsinin vacibliyini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bu məsələlər Naxçıvan Hərbi Kollecinin ölkəmizin, muxtar respublikanın müdafiəsində dayanacaq hərbi hissələr üçün nə dərəcədə lazımlı olduğunu göstərir. Həmçinin Naxçıvanın blokadada olması faktını da nəzərə alsaq, bu kollecin yaradılması, fəaliyyətə başlaması Vətənimizin müdafiəsində durmaq arzusunda olan gənclərlə hərbi hissələrdə peşəkar kadr balansının saxlanması üçün də böyük əhəmiyyətə malikdir.

Müsahibimiz qeyd etdi ki, Naxçıvan Hərbi Kolleci Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin strukturuna daxil olan Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində fəaliyyət göstərən, müxtəlif ixtisaslar üzrə orta ixtisas təhsili və əlavə təhsil proqramlarını həyata keçirən xüsusi təyinatlı orta ixtisas təhsili müəssisəsidir. Kollecin fəaliyyətinin əsas məqsədi Azərbaycan Ordusu üçün orta ixtisas təhsilli subbakalavr peşə-ixtisas dərəcəli mütəxəssislər hazırlamaq

Naxçıvan Hərbi kollecinə kursantların fiziki hazırlığı, xüsusilə əlbəyaxa döyüş və digər idman növləri – karate, güləş, voleybol, futbol dərnləri fəaliyyət göstərir və bu dərnlər xüsusi bacarıqlı, peşəkar zabıt və müəllimlər tərəfindən təşkil olunur. Həmçinin kursantların Azərbaycançılıq ideologiyası ruhunda yetişdirilməsi üçün nəzəri və praktiki dərslər, məşğələlər ən yeni və müasir üsullardan istifadə olunaraq keçirilir.

Naxçıvan Hərbi Kollecinə qəbul qaydaları, kursantlar üçün yaradılan geniş təminat imkanları barədə danışan Hikmət Hacıyev qeyd etdi ki, kollece qəbul "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" və "Təhsil haqqında" Azərbaycan

Respublikasının qanunlarına uyğun həyata keçirilir. Müəssisədə orta ixtisas təhsili pilləsinə tam orta təhsili olan şəxslər, zabıt hərbi rütbəsi olmayan hərbi qulluqçular və hərbi vəzifəli qəbul edilirlər. Namizədlər Müdafiə Nazirliyi tərəfindən sağlamlıq vəziyyətinin müayinəsinin nəticələrinə əsasən seçilir. Kursant adını qazananlar Azərbaycan dilində, iki il müddətində əyani formada təhsil və bu müddətdə ödənişsiz yataqxana, gündə 3 dəfə yeməklə təmin olunurlar. Həmçinin onlar üçün müəyyən məbləğdə birdəfəlik və təhsil müddətində aylıq ödəmələr təsis edilib. Kursantlar məzun olaraq Azərbaycan Ordusunda 5 təqvim ili gizir kimi xidmət keçdikdən sonra yaşayış sahəsinin alınması üçün Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun vəsaiti hesabına güzəştli ipoteka kreditindən istifadə etdikdə ödənişin 15 faizədək olan hissəsi dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir. Kollec qarşısında dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq

dəyişən heyətin zəruri bilik və həyati bacarıqlara yiyələnməsini təmin etməklə yanaşı, intellektual, mədəni və mənəvi inkişafı, təhsiləmə tələblərini ödəmək kimi vəzifələr müəyyən edilir. İnanırıq ki, bu vəzifələrin icrası nəticəsində Naxçıvan Hərbi Kolleci peşəkar hərbi kadrlar yetişdirməklə yaxın gələcəkdə ölkəmizdə reallaşdırılan ordu quruculuğu siyasətinə mühüm töhfələr verəcəkdir.

Regionda cərəyan edən hadisələr, artan xarici təhdidlər ölkəmizin hərbi qüdrətinin artırılmasını, bütün tapşırıqları dəqiqliklə yerinə yetirə bilən müasir orduya, çevik xüsusi təyinatlı bölmələrə malik olmasını şərtləndirir. Bu baxımdan ən yeni texnoloji biliklərə, innovativ təlim bacarıqlarına yiyələnən kadrlara da ciddi ehtiyac və tələbat vardır. Əminlik ki, bu il fəaliyyətə başlayan Naxçıvan Hərbi Kolleci gələcəkdə ordumuzun kadr təminatında, Vətənimizin müdafiəsində mühüm rol oynayacaq, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisəsinin məzunları öz peşələrinin qəhrəmanlarına çevriləcəklər.

✍️ Nail ƏSGƏROV

